

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 6. és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 225. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1912. október 4.

A kül- és belpolitika viszonya.

(—a.) Most, hogy a háboru vé-
szes felhői tornyosulnak a Balká-
non s monarchiákra hárul a fel-
adat, hogy haderejével a lázongó
balkáni államokat féken tartsa s ér-
dekeinket a Balkánon mindenkivel
szemben megvédelmezze, most tü-
nik ki, mily nagy politikai baklöv-
vés volt annak idejében Justhékétől,
hogy a véderő reformját éretlen
obstrukciójokkal megakadályozták.

A háborus felhők villámlásának
fényénél mindenki láthatja most
már, miért kívánta a király, hogy
juliusra rendbe jöjjön az új véderő-
törvény. Justhék tudták nagyon jól
s lapjaikban napról-napra hirdették,
hogy Lukács kényszerhelyzetben
van, mert terminusra kell szállítani
a véderőreformot. Bécsi barátai, a
kik nekik ezt besugták, azt is meg-
mondhatták volna, hogy a király
nem ok nélkül köti magát annyira
e követeléséhez, hogy már lemond-
ással is fenyegetőzött. De ha nem
is sugták meg nekik, maguktól is
tudniok kellett volna. Ha pedig ilyen
rendkívüli jelekből sem értették meg
a helyzet komolyságát, akkor olyan
sajnálatra méltó politikai rövidlátás-
ban szenvedtek, hogy e miatt nem
valók a nemzet vezetésére.

Látjuk innmár mindnyájan, mi
lett a következménye az ő siralmas
vakságuknak. A belpolitikai zavarok
annyira elfajultak, hogy azoknak
végét senki sem mondhatja meg.

Es a sajnálatos belpolitikai vil-
longások között ért bennünket a
balkáni háboru kitörése. Európa
szeme Bécsre van irányítva. Tegnap
irta a legnagyobb világlap, a lon-
doni Times, hogy Ausztria-Magyar-
ország dönt az európai béke vagy
háboru kérdésében. Es várják, lesik
és figyelik a bécsi diplomácia nyi-
latkozatait. Es a külügyminiszter es
a hadügyminiszter egymásután nyi-
latkoznak a magyar delegáció előtt,
melyből szerencsétlen taktika folytán
hiányzik az ellenzék. Nincsennek
ott az Apponyiak es Andrássyak,
pedig a nemzetnek e vészteljes idők-

ben kétszeres szüksége van nagy
fiainak önzetlen szolgálatára.

A háboru kitörését megakadá-
lyozni most már nem lehet, de a
nagy hatalmak fáradozásainak, úgy
látszik, sikerülni fog a háboru a
Balkánon lokalizálni. A mi kettős
monarchiákra akkor is nehéz fel-
adat járul, megóvni balkáni tarto-
mányainkat, megakadályozni azt,
hogy Bosznia tőszomszédságába a
novibazári szandschakba Szerbia
befészkelje magát s onnét izgassa a
mi tartományaink lakosságát. Ha
háboruba nem is mennek seregeink,
de déli határaink védelméről gon-
doskodnunk kell.

Hova fejlődik a háboru? — leg-
első diplomatáink sem tudhatják biz-
tesan előre megmondani. Ilyenkor
kétszeres szükség van arra, hogy
parlamentünk együtt legyen.

De kívánhatja-e valaki, hogy a
junius óta tartó parlamenti botrá-
nyok ismétlődjenek?!

Azt már hónapok óta hangoz-
tatjuk, hogy így nem maradhatnak
a parlamenti állapotok. Am de tör-
ténik-e valami arra, hogy így ne
maradjanak?

A nagykarolyi népgyűlésen a
mult vasárnap azt mondotta Apponyi,
hogy ne legyenek meglepetve azon,
ha az ellenzék idővel taktikát vál-
toztat. Miben álljon ez az új taktika?
— természetesen nem árulta el
Apponyi. Azonban a külpolitikai bo-
nyodalmak s a delegációknak no-
vemberben újból való ülészése igá-
zán eléggé indokolnák es megkíván-
nák, hogy ne vonja ki magát to-
vábbra is az ellenzék a parlament
munkájából. Ezt kellene valami új
taktika útján lehetővé tenni.

A delegáció ülése.

Bécs, október 3.

(Saj. tud.) A hadügyi albizott-
ságban ma fölszóllították a hadügy-
minisztert, hogy a tengeri haderő
szállítási szerződéseit mutassa be a
bizottságnak. Ezután a hadsereg
normális rendkívüli kiadásainak a
költségvetését elfogadták.

A BALKÁNI HELYZET.

Abban az órában vagyunk, a
mely tele van izgalommal. Senki
sem tud semmit, de lent a Balká-
non nagy dolgok készülnek, tehát
idehaza is kell történni valaminek.
A mozgósítási híreket bár megcá-
folták, ennek dacára a cáfolatban
nem bizik senki. Lenn komoly na-
gyon a helyzet, nem lehet tudni,
mit hoz a következő óra es akkor
nem marad tétlenül monarchiánk
sem.

A balkáni dolgokról tudósításaink a
következők:

Miért van a balkáni mozgalom.

Belgrád, okt. 3.

Akár mennyire hangoztatják, hogy a ha-
talmak területnagyságot nem engednek
meg, mégis arról álmodnak a balkáni álla-
mok, hogy győzelem esetén területet nyer-
nek. Ennek az álomnak legérdekesebb ré-
sze ez:

1. Görögország megkapja Kréta szig-
etét es Dél-Albániából egy csikot, a
mely az Artai-öböltől Korfu magasságáig
terjed.

2. Montenegróé lesz Észak-Albánia nyu-
gati csikja Skutaritól Durazzoig.

3. Az osztrák-magyar monarchia vis-
szanyeri a szandzsákot s hozzá még Albá-
nia egy részét egészen a partig, ahol Du-
razzó-Kopiszpolisz lesz az osztrák-magyar
határ. Macedóniából az ipek-prizreni vonal-
tól délre eső rész illet bennünket.

4. Szerbia annektálja Ó-Szerbiát.

5. Bulgária Kelet-Ruméliát veszi birto-
kába a drinápolyi vilajettel együtt.

A hatalmak tanácskozása.

Páris, október 3.

A hatalmak képviselői folyton
tanácskozást tartanak es élénk meg-
beszélést folytatnak a béke fentar-
tása érdekében.

Páris, október 3.

A porta kijelentette a hatalmaknak,
hogy konferencia összehívását tekinti a meg-
oldás legjobb módjának, annyival inkább
mert az utóbbi időben a hármasszövetség
es az antant hatalmak között es különösen
Ausztria-Magyarország es Oroszország között
oly jó viszony jött létre, hogy diplomáciai
kiskiklástól nem kell félni.

Szerbia új fővezére.

Belgrád, október 3.

Putnik tábornok, volt hadügyminiszternek fővezérré való kinevezetése minden pillanatban várható. Pasic miniszterelnök nyilatkozata föltűnést kelt szerb körökben. A nyilatkozat lényeges része ez:

— Nekünk földrajzi és politikai helyünkönél fogva kötelességünk figyelemmel kíséreni a török eseményeket. Ez természetes dolog és ebből következik, hogy a fejleményeket össze tett kézzel nem nézhetjük, hanem állandó készenléttel vágunk a meglepetések elé. Nem keressük a háborút. Mindig, még a mozgósítással is, csak a békés megoldást keressük. És megmaradunk abbéli követelésünk mellett, hogy Szerbia és Novibazár önkormányzatot kapjon. Ha Törökország visszautasító magatartást tanúsít, akkor az egész művelt világ Szerbia és Bulgária mellett fog állani, főként pedig az Osztrák-Magyar monarchia, amely jogos kívánságunkat eddig is jóindulattal támogatta, sőt részben kezdeményezte. Mi egyébként megmaradunk kívánságaink eme minimuma mellett. Ha Törökország ebbe bele nem egyezik, magára vállalt minden felelősséget!

Ultimátum.

Belgrád, okt. 3.

Ma délben nyújtják át a balkáni államok követi Konstantinápolyban a külügyminiszteriumban az ultimátumot Törökországnak. Az ultimátum szerint, ha Törökország három nap alatt nem teljesíti a követeléseket, forma szerint megüzenik a háborút Törökországnak.

Ujabb ultimátum.

Belgrád, okt. 3.

Itt az a hír van elterjedve, hogy ha Törökország három napon belül nem válaszol a mai ultimátumra, akkor még egy felszólítást menesztenek a portához.

Nem hisznek a békében.

Pétervár, okt. 3.

Itt általában nem hisznek a békés kibontakozás lehetőségében. A pesszimiztikus nézetek kerekedtek felül. Ma vagy holnap a döntő fordulatokat.

Királyunk a béke mellett.

Bécs, október 3.

Abban a háromnegyed órában, amelyben királyunk a Bécsben időző György királynál időzött, állítólag a háború megakadályozásáról volt szó. Ferenc József király a hírforrás szerint nyomatékosan hangsúlyozta a görög király előtt, hogy a békét a Balkánon mindenáron fönny kell tartani.

Egyetemi hallgatók is fegyvert fognak.

Bécs, október 3.

Tegnap este hatvan egyetemi hallgató sietett Belgrádba, hogy a szerb zászló alatt küzdjön.

Berlin, október 3.

Százkilencven egyetemi hallgató valósággal megostromolta a bolgár, román, szerb és görög konzulátusok épületeit és könyörögtek, hogy szállítsák őket haza.

Tegnap a budapesti pályaudvarokon hetven szerb és bolgár alattvaló hagyta el a magyar fővárost és hazájába utazott, hogy fegyverbe álljon.

A Balkán ellenáll a nagyhatalmaknak is!

Athén, október 3.

Jól értesült körök azt hiszik, hogy az összes Balkán államok mozgósítása két hét alatt be lesz fejezve. Ez alatt együttes lépést fognak tenni a portánál és a közös mozgó-

ssús megszüntetésének föltételül követeléseik és a reformok megvalósítását és a rossz kormányzás megszüntetését fogják követelni. Ki fogják jelenteni, hogy az összes nagyhatalmaknak közbelépése nem fogja őket szándékuktól eltántorítani és a háború okvetlenül ki fog törni.

Belgrád, október 3.

Sándor és György hercegek háború esetében kiváló parancsnokságokat fognak kapni.

Az első ágyulövés.

Konstantinápoly, okt. 3.

A Gulia görög gőzöst tegnap reggel a mikor a fekete tengerről jövet a Boszporus mellett elhaladt, az erődökből tett két vaklövessel megállították és visszatérésre kényszerítették.

Az albánok és a balkáni háború

Konstantinápoly, okt. 3.

A szerb mozgósítás hírére a koszovói albánok a kormánytól táviratban ötvenezer puskát kértek. A kormány hajlandó ezt a kérésüket bizonyos föltételek mellett teljesíteni.

Szerb-török összeütközés.

Belgrád, okt. 3.

Hír szerint tegnap este Vranja kerületben összeütközés volt török és szerb csapatok között. A törökök megtámadták a szerb határőröket, a kik visszavonultak a faluba, a hol a parasztok hozzájuk csatlakoztak. A harc három óra hosszáig tartott és száz török katona elesett. A szerbek vesztesége egy halott és több sebesült.

Macedon merénylete.

Szaloniki, okt. 3.

Seresben a régi mecsetben tegnap fölrobbant egy pokolgép, a mely hét embert megsebesített. A merénylők a macedóniai

A TISZA KÁLMÁN-SZOBOR PÁLYATERVEI.

A megyeház nagytermében 19 kis gipszminta van felállítva, jobbra egészen fiatal művészek terveit, melyek közül nemsokára választ a szoborbizottság s talán jövőre már ott fog állani a Széchenyi-téren, a Rádl ház és az ügyvédi kamara között, szülőháza közelében, Magyarország egykori híres miniszterének szobra.

Végleges ítéletet bajos lenne a különben igen egyenlőtlen értékű tervek fölött mondani s azért mindöze egy kis szemlére szoritkozunk. A kisterembe nyíló ajtótól balra, az ablak mellett Beck V. Fülöp terve áll. A főalak sajtáságos modern izü felfogással (alig lehet eredetijére ismerni); jobbra balra két allegorikus férfialak Michel Angelo Medici-sírára emlékeztetők. Szentgyörgyi István sokkal jobban ragaszkodott a képmási hűséghez.

A főalak ül. Jobbra egy férfialak nyulik fel hozzá fiatalos hévvel, balra veszőnyaláb (római „fasces”) s babéresomó. Pásztor János eredeti nyugtalanul tekintő főalakot tervez, jobbra-balra egy-egy mellékalakkal. A nő törvénykönyvet, a férfi kardot tart ölében. Ugyancsak két mellékalakot tervez Somogyi Sándor, csak hogy nála az egyik kését tart (a nő) a másik a szent koronát (a férfi.) Miért a szent koronát? Margó Ede és Pongrácz Szigfrid két tervet nyújtottak be közösen. Az egyiket Tisza egyedül áll a talpazaton. Alatta és előtte egy allegorikus férfialak ül könyvvel ölében. A másikon az allegorikus nőalak mellette áll Tiszának s

ugy tartja elé a könyvet. A művészek mindkét terve egészen modern felfogású, s eredeti. A másoeik tervet mi nem mernénk kivitelre ajánlani.

Egyébiránt a művészek mindkét terven ügyesen ellensúlyozták a hosszú vékony alak rossz hatását. Somló Sándor modern oszlopkötegre állítja Tiszát igen élénk gesztussal, mintegy szónoklat közben. Szerintünk ez a taglejtés sehogysem illik Tisza nyugodt, igen megfontolt egyéniségéhez. Horváth Géza egyetlen alakot tervez. Terve nyugodt, jóhatású. Vas Viktor diszmagyarban ülteti Tiszát a talpazatra. Tisza nem is szerette a diszmagyart (egyéáltalán semmi pompát), és nem is állott jól rajta. Talán legeredetibb és legproblematicusabb Homonnay Jenő terve. Az egész tömb egyik oldalán, talpazaton ül Tisza igen igen ijedt magatartással. Jobbról, domborműves kivitelben két paripa és néhány honvéd támadnak neki. Csak talán nem az ellenzéket jelképezik, amellyel Tiszának küzdeni kellett?!

Elég eredeti és problematikus Philipp István terve is. Tömör talpazaton mezitelen férfi áll, két kezével magasra tartva a koronát feje fölött. A talpazaton alacsony domborműves kivitelben Tisza mellképe. Ennek jelentését magyarázza meg, aki tudja! Ellenben igen tetszik nekünk Kara Mihály terve. Tisza nyugodtan ül, alacsony fal mellett, mely mögötte jobbra balra félkörrel hajlik be, igen alacsony domborműves alakokkal. A fal és a főalak pompásan vannak megkomponálva. Az egész terv modern, eredeti, nem sablonos, de nem is excentrikus. A fal tulsó oldalára kutat tervezett a művész turulmadárral. Mi a kutat elhagynánk, ugy

fogadnánk el ezt a tervet. *Mogyoróssy Sándor* álló Tiszát tervezett, diszmagyarban, gazdag diszú római székek mögötte. *Kiss Károly* sok mellékalakot tervez, domborműves kivitelben. A festő művészet allegóriája nem igen illik Tisza szobrához, kinek nem sok érkeke volt a művészet iránt. *Mogyoróssy Sándor*, *Benkő* építéssel együtt még egy tervet adott.

Ezen szintén diszmagyarban álló alakot tervez, amely Zichy Jenő grófhhoz sokkal jobban hasonlít, mint a miniszterelnökhöz. *Horváth Adorján* modern barokk talpazatra állította Tiszát, alant több allegorikus alakot tervezett. Háttul egy szfinksz ül. Hogy miért, igazán nem tudom elképzelni. *Betlen Gyula* igen természetes, bő palástu, heroikus mozdulatu főalakot adott, amely sokkal inkább Batthányi, mint Tisza, kinek szobránál, egyéniségéhez mérten inkább a nyugodt, öntudatos erőnek és megfontoltságnak kellene nyilatkoznia. *Kreipel Ottó* kemenceszerű építményt tervez. Előtte diszmagyarban méliázik a különben képmási hűséggel ábrázolt Tisza. Csakhogy főalak és hátsó építmény semmi összefüggésben nincsenek: szétesnek egymástól. Különbösen arányban sincsenek egymással. *Graff Lajos* egész cirkuszt tervez az igen eredeti pózban álló Tisza köré. Ez a póz emlékeztet az egyiptomi istenek képeire, Tiszára semmiképen sem.

Mondanom sem kell, hogy a Tisza-szobor pályatervének kiállítását elsőrangú művészi esemény Nagyvárad életében. Az igen érdekes látványosságot ajánljuk művészetkedvelő olvasóink figyelmébe.

Némethy Gyula dr.

bizottság tagjai. A hatóságok energikus intézkedéseket tettek.

Törökország nem fél a Balkántól.

Milano, okt. 3.

A „Corriera della Sera“ jelenti Quehyből: A török delegátusok Resid bey-jel tegnap tanácskozást tartottak a Savoy-szállóban. Erre az olaszok, akik a „Beaurivage“ szállodában érkeztek, hosszú táviratot menesztettek Cavourba, Giolitti miniszter címére. Konstantinápolyba is ment sürgöny. A souverénitas kérdésében még nem sikerült megoldást találni. A török delegátusok kijelentették, hogy lévén a libyai háború egész különálló, szerencsére Törökország teljes katonai ereje felett rendelkezhetik és ezért nem is félnek a balkán-háborútól.

Szerb katonaság a Duna mentén.

Pancsova, okt. 3.

A szerb parton, a Duna mentén szerb katonaság, főként tüzérség állomásozik. Különösen Szemendriánál központositott Szerbia nagyobb haderőt. A Magyarországból érkező utasokat Belgrádban csak utlevél felmutatása után engedik partra lépni.

Oroszország és monarchia megállapodása.

Bécs, október 3.

Jól értesült diplomáciai forrásból a következő fontos és döntő jelentőségű értesülést kaptuk;

Ausztria-Magyarország és Oroszország megállapodást kötöttek egymással arra az esetre, ha a Balkánon — amint az már majdnem bizonyosra vehető — Törökország és a szövetséges balkáni államok között kitör a háború. A megállapodás szerint Ausztria-Magyarország és Oroszország kölcsönösen garantálják egymásnak, hogy bármiképpen is fejlődjenek a dolgok a Balkánon, egymás megkérdezése nélkül semminemű lépést nem tesznek, a balkáni státus quo megváltoztatását kölcsönös beleegyezés nélkül nem tűrik és a Balkánon teendő minden lépést csak közös megbeszélés után határoznak el.

E nagyjelentőségű egyezményről, mely hasonlít a müncheni megállapodáshoz, gróf Berchtold külügyminiszter kezdte meg a tárgyalásokat még a tavasszal. Sassonow orosz külügyminiszter múlt heti londoni tartózkodása alkalmával közölte gróf Mensdorff-Pouilly londoni osztrák-magyar nagykövettel, hogy Oroszország teljes mértékben hajlandó ez egyezésre. Nagykövetünk erről azonnal értesítette gróf Berchtoldot és a külügyminiszter tegnap külön kihallgatáson tett erről jelentést a királynak.

Ezt a megállapodást már valószínűleg a legközelebbi napokban nyilvánosságra hozzák, még pedig Pétervárott és Bécsben teendő egyező tartalmu nyilatkozatok útján. Diplomáciai körökben azt tartják, hogy ez a megegyezés jelentékenyen hozzájárul ahhoz, hogy a fenyegető háborút a Balkánra lokalizálja.

Elindult a török hajóraj.

Konstantinápoly, okt. 3.

(Saját tud.) A török hajóraj ma utnak indult Bulgária felé. A török tengeri haderő a Duna torkolatánál fog állomásozni és innen fog tá-

madást intézni a bulgáriai partok ellen. A török hajóraj terve a bolgár partok bombázása, mely a hadüzenet megtörténte azonnal megkezdődik.

Remény a békére.

Szófia, okt. 3.

(Saját tud.) Még mindég van remény a békére. Az esetben, ha a nagyhatalmak garantálják a török tartományok részére az alkotmányt, a háború nem fog kitörni.

Constanzai élet.

Constanza, okt. 3.

(Saját tud.) Európa felé csupán Constanza felé lehet közlekedni. A lakosság török része tegnap lelkesen tüntetett a román és az osztrák-magyar monarchia mellett. A lakosság arra kéri a román királyt és a monarchiát, hogy háború esetén semleges maradjon.

Bolgár képviselők és vasutasok a háuseregben.

Szófia, okt. 3.

(Saját tud.) A bolgár képviselőház 40 tagja ma belépett a hadseregbe, dacára annak, hogy a törvények mentesítik őket a katonai szolgálat alól. A vasuti tisztikart besorozták katonáknak. A vasut teljesen a hadügyminiszter fennhatósága alá van rendelve.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagy-Várad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

A rendes folyóügyeket tárgyalták s alig került érdemlegesebb dolog a bizottság elé.

Hlatky Endre főispán elnökölt. Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Papp Miklós min. tan., kir. pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, May Sándor kir. főmérnök, dr. Istvánffy István árvászéki ülnök, dr. Thury László v. főügyész, dr. Nemes Aron v. tb. főorvos, Rádl Odön, dr. Mihály Lajos, dr. Adorján Emil, dr. Moskovits József, Sztancsics Árpád kir. ügyész, Miskolczy Barna, dr. Medvigy Gábor, Hering Sándor jegyző.

Az ülés elején bemutatott polgármesteri havi jelentésből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügyi állapot szeptember hónapban kedvező volt, mert a születések száma 49-el multa felül a halálozások számát. A fertőző betegségek közül előfordultak: a kanyaró 6 esetben, halálozás nélkül; ronsoló toroklob 15 esetben, 2 halálozással; vörheny 23 esetben, halálozás nélkül; hasi hagymáz 54 esetben, 3 halálozással; fültömrigylob 1 esetben, halálozás nélkül. A betegek legnagyobb része a kórházakba lett beutálva. A járványkórházban ápoltak 62 beteget; a gyermekkórházban gyógykezelték 92 fekvő és 179 bejáró beteget.

Született 159 gyermek, 92 fiu, 67 nő. Elhalt 61 fi, 49 nő, összesen 110 egyén. Városrészek szerint elhalt: Ujvároson 17, Olasziban 21, Váralja-Velencén 17, a kórházakban 55.

A közbiztonsági állapot normális volt. Lopás 137, sikkasztás 24, súlyos testi sértés 3, könnyű testi sértés 10, ingó vagyon ron-

golás 18, zsarolás 1, uzsora 1, hamis pénz kiadása 3, párviadal 2, magánlaksértés 6, stb.

Feljelentés 365 adatot be.

Szeptemberben kiadtak 19 utlevelet, ezek közül kivándorlásra 9.

3 öngyilkosság és 1 kisebb tüzeset történt.

A közadók szeptember havi eredménye kedvezőbb volt, mint a múlt év szeptember havában, amennyiben 16672 K. 53 fillérrel több egyenes állami adó folyt be Nagy-Váradon.

Szeptemberben az I. foku iparhatóság 39 új iparigazolványt adott ki, megszűnt 15 iparüzlet.

A trafikosok és „A Nap.“

A polgármester jelentésének tudomásul vétele után Papp Miklós pénzügyigazgató szólalt fel. A múlt havi ülésen dr. Adorján Emil interpellálta a jelenlevő pénzügyigazgató helyettesét, hogy minő törvényes alapon szőlített fel és tiltottak el egyes dohánytözsdéseket, a trafik jog elvesztése mellett „A Nap“ című ujság elárúsításától. Ezen interpellációra kijelenti, hogy ez az intézkedés nem a pénzügyigazgatóságtól ered, hanem a pénzügyminiszter adta ki a rendeletet. A miniszter rendelkezését a pénzügyigazgatóság nem bírálhatja, hanem köteles végrehajtani.

Dr. Adorján Emil a választ nem veszi tudomásul, mert a törvény előírja, hogy minő okokból és körülmények között lehet és szabad valakitől a dohányeladási jogot megvonni. Ha a kir. pénzügyigazgatóság törvénytelen rendeletet kap, azt nem köteles végrehajtani. Ezt a rendeletet sem kellett volna végrehajtania, hanem felterjesztéssel élhetett volna az ellen. A választ nem veszi tudomásul.

A többség a kir. pénzügyigazgató válaszával tudomásul vette.

Utazás az ökrök szállítása körül.

Még az 1911. év április havában történt, hogy a várad-velencei vasútállomáson feladtak Budapestre 16 darab ökröt, amelyeket a béli járásból hajtottak Nagy-Váradra.

Kanta Jenő akkor Nagy-Váradon, jelenleg Aradon szolgáló kir. főállatorvos megvizsgálta az állatokat s megadta az engedélyt a szállításra. Azonban mivel olyan híreket hallott, hogy a béli járásban állatbetegség van, az állatok elindítása után táviratozott a fővárosi állategészségi hivatalnak, hogy bár ő semmi betegséget nem konstatált az állatokon, mégis kéri azokat szigorúan megvizsgálni.

Ebből hosszas sürgönyváltás lett, a melybe a béli járás állatorvosát is bevonták.

Jóllehet, hogy a vizsgálat kiderítette, hogy nincs semmi baja az állatoknak s a béli járásban sincs semmi állatjárvány, a budapesti bizományos, akinek az állat küldemény szolgált, a fővárosi vágóhídon az állatokat levágatta.

A feladó ezért feljelentést tett Kanta Jenő ellen, mert ez eljárásával neki állítólag 6000 korona kárt okozott. Kéri Kanta Jenő ellen a fegyelmi vizsgálat elrendelését.

A beadvány, illetve feljelentés illetékeség megállapítása céljából megjárta Biharvármegye, Arad város közigazgatási bizottságát, míg végre felkerült a földművelési miniszteriumba, ahol Nagy-Várad város köz-

igazgatási bizottságát jelölték ki illetékesnek a feljelentés elbírálására.

Heringh Sándor jegyző részletesen ismertette az ügyet.

Rimler Károly polgármester szerint Kanta Jenő terhére legfeljebb a túlóratartást lehetne írni, ez pedig nem büntetendő. Kantát az országban úgy ösmerik, mint a legszigorubb állatorvost, aki mindég szorosán ragaszkodik az előíráshoz. Hogy ha volt eljárásában némi késedelem, ezt a béli járás távolsága okozta. Az állatok levágását a bizományos kérte. Semmi ok nincs, hogy Kanta ellen a fegyelmi vizsgálatot megindítsák.

Hlatky Endre főispán, elnök rámutat, hogy konstatálva van, miszerint a kár nem 6000, hanem csak 600 korona. Még árnyéka sem látszik, hogy Kanta Jenő terhére lehetne valamit írni, sőt éppen elővigyázó volt. A hibát Budapesten követhették el.

A bizottság a vizsgálat elrendelését mellőzte.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el az ülés véget ért.

Ki a métellyel.

Ki a szabadkőművességgel!

Egy utcai lap, gondolhatják olvasóink, mi a neve, megint a kongregációkkal bajlódik és hallatlanul pökhendi hangon nem kevesebbet követel, mint hogy „ki a kongregációkkal!”

Ez az utcai rikoltozás ugyan nem sok sullyal bír komoly emberek előtt, legfeljebb újabb bizonyíték a mellett, mennyire szükséges az utcaseprés Nagyváradon és mennyire kívánatos az öntudatos kereszténység állásfoglalása minden olyan sajtótermékkel szemben, mely valóságos spertot űz a keresztény intézmények gyalázásából.

Erre a durva felhívásra a közönségnek csak egy válasza lehet: terjeszteni a kongregációkat, ellenben — ki a szabadkőművesekkel!

Nem mi szitjuk a felekezeti gyűlöletet, hanem a szabadkőművesség — tehát ki vele, hogy béke legyen!

Nem mi áhitozunk más vagyónára, hanem a szabadkőművesség — tehát ki vele, hogy fennmaradjon a jog!

Nem mi avatkozunk bele mások legszentebb vallási meggyőződésébe, hanem a szabadkőművesség — tehát ki vele, hogy vallásszabadság és türelem legyen!

Ismételjük: nem fogjuk tűrni, hogy bárki is másnak a vallási meggyőződésébe sáros lábbal belegázoljon s a vallásos élet legfelsőbb, nemesebb eszközét, a kongregációt illetéktelen, hivatlan beavatkozók körmeitől minden erőnkkel meg fogjuk védeni. Vagy van lelkiismereti szabadság vagy nincs. Ha van — pedig ma még minden utcai hepciáskodás dacára van — akkor van az iskolában is. A kongregáció nem bánt semmiféle vallást, semmiféle tisztas ügyet, tehát joggal megkövetelheti, hogy őt se bántsa senki.

No és a Tiszántullal is van baja az illető lapocskának. Azt mondja, hogy „serdülő ügyvédek” csinálják. Szép. Nos, hát ez még mindig jobb, mint ha — és ezzel nem akarunk semmiféle felekezeti érzékenységet

sérteni, de provokálva vagyunk, szó nélkül nem hagyhatjuk — mint ha serdületlen zsidógyerekek szerkesztenék.

A vasárnapi repülónap.

A rendezés.

Ma érkezik Steinschneider Lili.

Ma már, mikor a közönség nagyrésze ismeri a repülőgépeket, látott repülő embert, nem ujdonság a dolog előtte. Ennek dacára azt tapasztaljuk megye és városszerte, hogy a vasárnapi repülés csaknem az ujdonság erejével hat a közönségre és mindenütt csak a vasárnapi felszállásról tárgyalnak. Érthető is a közönség magatartása, mert a vasárnapi repülés most már nem csupán a felszállást fogja bemutatni, amit a közönség ez előtt két évvel látott, hanem a repülés fejlődését és gépek tökéletesítését.

A nagyváradai repülő napon négy kitűnő aviatikus fog részt venni. Ezek közül három pilóta is van. Wladimir az egyedüli, aki még nem tette le a vizsgát, de már minden tekintetben kitűnően bánik a géppel s ügyesen végzi felszállásait.

Tegnap a repülónap érdekében jelentős dolgok történtek. A repülés rendezősége ugyanis 100,000 koronás biztosítást kötött a Minerva biztosító intézettel a közönség részére. A biztosítás egyes személyek balesetére 30,000 koronát biztosít. Az ügyet Lővi Endre a társaság agilis tisztviselője bonyolította le.

A repülés iránt Budapesten is érdeklődnek. A magyar Aero klub képviselőjében Pivny Béla a klub titkára fog megjelenni.

A rendőrség tegnap tárgyalásokba bocsátkozott a csendőrséggel és közösen abban állapodtak meg, hogy a rend fenntartására a rendőrségen kívül még 50 csendőrt rendelnek ki. A rendőrség holnap fogja közölni a repülónapra érvényes bérkocsi tarifát.

Mig idebenn a rendezőség intézi a nap nagyszabású dolgait, addig a repülőterén is serényen folyik a munka. Eddig három hangár van felállítva. Steinschneider Lili gépe ma érkezik meg és akkor együtt lesz mind a négy gép. A pilóták guruló próbákat rendeznek rendszeresen.

A pálya elzárása már maga nagy dolgot ad a rendőrségnek. Óriási területet fognak elzárni a repülés céljaira. A téren igen praktikusnak vannak kijelölve a közönség helyei. Különösen nagy gondot fordított a rendezőség a tanulók elhelyezésére. Külön helyük lesz a fiuknak és külön a lányoknak, külön a kisebb és nagyobb tanulóknak, úgy, hogy a tanulók mindon kellemetlenségtől meglesznek kímélve és ennek dacára mindent láthatnak. Tegnap egyedül a kereskedelmi iskola több mint 200 jelentkező részére foglaltatott le helyet.

A női kereskedelmi iskola Rechtené Bauer Zsófia vezetésével szintén meg fog jelenni és már tegnap ők is lefoglalták a repülő-tér egyik részét. A többi tanintézetekben serényen folynak a jelentkezések. Vannak egyes iskolák, ahol a tanítói kar nem szívesen viszi ki a tanulókat a repülésre, mert tart az esetleges kellemetlenségektől.

Ezeknek a tanítóknak megnyugtatósára közli a rendezőség, hogy a gyermekek elhelyezéséért a felelősséget vállalja és a nézőterén való elhelyezés folytán minden kellemetlenség ki van zárva. Ez tehát ne aggassa a tanítói kart a gyermekek kivételében.

A repülés különben igen jó sikerűnek

ígérkezik, mert még az idő is kedvező fordulatot vett. Ha vasárnapig így marad az idő, a repülések sikere minden tekintetben fényes lesz.

MEGAKAD

a Páris-patak rendezése.

A miniszter intézkedése.

A Párispatak beboltozási munkálataival most már az alkalmas idő beálltával gyorsan halad. Most már a gör. kath. plébánosi lakás előtt dolgoznak.

Innét már alig 100 méterre van az új utca kezdete, amely a beboltozandó esatorna felett vonul egészen a m. á. vasutak pályatestéig.

Az új utcákon már több épületet emeltek, köztük néhány emeletes ház is van.

A kisajátítás kérdését azonban huzták-halasztották, valószínűleg azért, hogy a békes megegyezést keresztül vigyék. Azonban ennek a késedelmeskedésnek előreláthatólag most az lesz az eredménye, hogy még hosszú és az építésre alkalmas idő esetén is megakad az új meder beboltozási munkálata. Ez pedig nagy kárral jár nemcsak a városra, de azokra nézve is, akik a leendő új utcába házakat építettek.

A kisajátítás ügye ugyanis most ismét megakadt, mert a miniszter új kisajátítási eljárást rendelt el.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ugyanis a Páris-patak beboltozása folytán nyitandó új utcához szükséges ingatlanok kisajátítását elrendelte és a kiküldött bizottság a kisajátítási tervet határozatilag megállapította.

A miniszter értesítette a várost, hogy csak a kisajátítási jogot engedélyezte, de a kisajátítási eljárást nem rendelte el, tehát a közigazgatási bizottság tullepte hatáskörét, midőn saját kezdeményezéséből a kisajátítási eljárást elrendelte. Ezen határozatát a közigazgatási bizottságnak hatályon kívül helyezi s a terv megállapítását érintő határozatot megsemmisíti.

Azonban leiratában a miniszter most elrendeli a kisajátítási eljárást s tudatja, hogy felhívta a közigazgatási bizottságot, miszerint a törvény értelmében járjon el.

Kijelenti azonban a miniszter, hogy a m. á. vasutra nézve a kisajátítási jogot nem engedélyezte s így a terület az összeírásból törölnendő.

Az elfoglalandó területek sürgős birtokba vehetése iránt csak a kisajátítási eljárás után határoz a miniszter.

Tehát előlről kell kezdeni az egész dolgot s új kisajátítási eljárás lesz.

Iskolai és tornacipők

legkedvezőbben

REICHARD áruháza

cégnél szereshetők be.

Mikor a szentegylet sajnál 20 koronát.

Meggyomrozott kereskedők.

Gyűrött Ferenc József kabátban, mellyen nélkül, félreusztott szürkés-fehér esokkal a nyakában egy ember ödöngött tegnap délután a rendőrségen. Kuszált vörös szakála volt s nagy szemei fenyegetően villogtak keskeny arcából a jövő-menő rendőrtisztekre. Minden áron panaszt akart tenni három ember ellen, akik őt az orthodox templom előtt fényes nappal megtámadták, fojtogatták és megakarták ölni.

Azonban sem a támadók kinézésére, sem tanukra egyáltalában nem tud hivatkozni. Mikor az ember szól hozzá, hevesen kifakad.

— Meg akartak ölni! Itt a vérnyom a galléromon. Az embert nem hagyják még élni sem.

Szegény Salamon! . . . Mert Salamonnak hívták ezt a fura alakot, Láng Salomonnak. Kiabáló büne a zsidó szentegyletnek, amely ezt a buli, fanatikus és félbolond zsidópáriát futkosni hagyja a nagyvilágban.

Mindennap ott koldult Láng Salamon, aki valamikor szabó volt, az orthodox templom kapujában. A szentegylet támogatta is Salamont havonta egy pár koronával s ő járt a nyakukra, hogy legalább havonta 20 koronát adjanak neki.

Nem adtak. Na, mit gondol maga Salamon? . . . Nincs a szentegyletnek pénze arra, hogy magát, a keresetre képtelent, egy kicsit türethetbben segélyezze! Maga aztán beszélhet a plörözös kalapu, suhogó ruhája kövér Weisznénak, hogy odahaza hat gyereke bőg a kenyér után . . . Hiszen magával nem érdemes jót tenni, maga csöndes bolond; minek tegyenek magával jót, szegény Salamon, mikor ilyen kültelki jótékonyt nem írják meg még a zsidó lapok sem.

Igy aztán Salamon odaállt mindennap, koldulni a kapuba. És mikor jöttek a szivarozó, boldog nagykereskedők, akik vastag aranyláncot hordanak a mellényük közepén, elibük hajlongott a vörös arcu, sápadt Salamon.

— Urak, ti nagy urak, adjatok, adjatok valamit.

De a gőgös kültelki arisztokraták hidegen végigmérték őt, leveregették ruhájukat ott, ahol Salamon keze hozzájuk ért és lassu döcögéssel haladtak a templom felé.

Salamon azonban ilyenkor dühbe gurult. Micsoda eljárás az: nem adni a koldusnak? . . . Dühbe gurult és nekiment a pöffeszkedő mágnásjelölteknek. Csontos, erős kezével püfölni kezdte a domboru hasakat. Elvert már vagy tíz kereskedőt, míg végre is kényszerítették, hogy hagyja abba ezt a koldusrevolverezést. A templomszolgával oda hívták többször Gordán József rendőrtizedest, hogy kísérje be a kellemetlen koldust.

Be is hozták szegény Salamont s megvizsgálta a tisztí orvos. Félkegyelműnek találta, de nem életveszélyesnek. Így aztán Salamon újra megjelent működési területén, állítólag még hevesebben boxolta hasba a -ukar urakat.

Most aztán őt támadták meg. Senki nem tud róla, de ő állítja és mutatja a véres gallért. A rendőrségen ma újra meg fogják vizsgálni — ha igaz — és remélhetőleg emberségesen gondoskodnak róla. Mert hát tetszik tudni a szentegylet szegény s olyan kellemetlen az, amikor valakit hasba boxolnak.

HÍREK

* **A király nevenapja.** Örömnépe van ma a magyar nemzetnek és az egész Monarchiának. Ősz uralkodónknak, *I. Ferenc Józsefnek* névnapját hódolattal és szeretettel ünnepli két birodalom népe. A középületeken nemzeti lobogókat lenget a szél és ünnepet hirdet a templom harangja. **Ófelsége** névnapja alkalmából a székesegyházban reggel 9 órakor hálaadó istentisztelet lesz, melyet maga gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t. megyés püspök fog tartani. A Te Deumon és a szent misén hatóságok és az iskolák testületileg vesznek részt.

* **A pápa háziorsosa meghalt.** A Magyar Kurir Rómából azt a jelentést kapta, hogy Giuseppe Petacci dr., a pápa háziorsosa október elsején reggel 67 éves korában meghalt. A pápát a hír nagyon leverte, úgy hogy aznap a szokásos audienciákat sem tartotta meg.

* **A honvédhuszárkasárnya táblája.** Tudvalevőleg a nagyvárad kereskedelmi kamara átiratban kereste meg a 2. honvédhuszár ezred Nagy-Váradon állomásozó osztályának parancsnokságát, továbbá Nagy-Várad városát, mint názigazdát, hogy távolítsák el a nagyvárad honvédhuszár-laktanya kapujáról azt a táblát, amely „Ügynököknek és házalóknak kidobás terhe alatt tilos a bemenet” felirattal sérti a kereskedők egy osztályát. A honvédhuszárok helybeli parancsnoka a tábla eltávolítását megtagadta. A tábla azonban Rimler polgármester buzgalmából még is lekerült s ma már csak a szegek helyei jelzik, hogy hol állott. A 2-ik honvédhuszárezred parancsnoka Debrecenből Nagyváradon időzött a napokban s *Rimler Károly* polgármester érintkezésbe lépett vele a tábla eltávolítása iránt. A polgármester közbenjárásának meg is lett az eredménye, mert az ezredes a táblát levétette.

* **Gyászmise a vértanukért.** Minthogy az idén a nemzet gyászünnep, október hatodika vasárnapra esik, az aradi tizenhárom vértanuért a gyásziistentisztelet nem hatodikán, hanem október 5-én reggel 9 órakor fogják megtartani a Szent László templomban. A negyvennyolcas honvédeket ezúton kéri fel az elnökség, hogy a gyász-misén testületileg megjelenni sziveskedjenek.

* **Kitüntetett r. kath. tanító.** Szép elismerésben részesített a vallás- és közoktatási miniszter egy nagyvárad tanítót. A miniszter értesítette Nagy-Várad városát, hogy *Nagy Lajos* nagyvárad r. kath. tanítónak, a magyar népnevelés terén szerzett érdemei elismeréséül évi 200 korona fizetés természetével bíró személyi pótlékot engedélyezett. — *Nagy Lajos* már évtizedek óta egyik kiváló tagja a nagyvárad-olaszi r. kath. fiúiskolának s buzgó működésével rászolgált a szép elismerésre.

* **A csatornázási vállalat és a mérnöki hivatal.** A csatornázás alá került utcák állapotáról sok szó esett úgy a közgyűléseken, mint a lapokban. Ahol csatornáztak, azokon az utcákon valóságos veszedelem volt a koesi közlekedés és a tanácsot okolták ezekért az állapotokért. A városi mérnöki hivatal azután neki látott némileg az utcák rendbeszedésének, a csatornázási vállalat költségére s már 5446 koronát ezekért a munkákért le is fogott a vállalat kereseti kimutatásából, azonkívül 6792 koronát újabb ismét felszámítottak a vállalat terhére. Ez ellen most két beadványban tiltakozik a csatornázási vállalat s azt állítja, hogy a város nem szolgáltatta fel a burkolatok helyreállítására, sőt felkérésre sem közölte a méreteit a most felszámított munkálatoknak, hogy azok volódíságát megvizsgálhassa. A vállalat beadványában azonban elég erős vádak vannak a városi mérnöki hivatal ellen, amelyek ha igazak, nagyon furesza kését mutatják a városi mérnöki hivatal gazdálkodásának. A beadvány ugyanis azt állítja, hogy jó, megfelelő kövezetet is felbontatott a mérnöki hivatal s újból köveztette, „hogy mi okból, azt csak ők tudják” — mondja a beadvány. Továbbá egyes utcákról május 25-én elhordatta a mérnöki hivatal a földet s 6 nap mulva, június 1-én más földet hordatott oda, a gödrök betömésére. Ezek bizony épületes dolgok!

* **Mezey Mihály siremléke.** Több mint egy éve piheni siri nyugalmát néhai *Mezey Mihály*, Nagyvárad közéletének ez a kiváló férfia. Sirja azonban ma is jeltelenül áll az újvárosi központi temetőben. A nagyvárad lövész egyesület, amelynek *Mezey Mihály* nem csak főmestere, hanem igazi éltető lelke volt, — elhatározta, hogy diszes siremléket állíttat hamvai fölé. *Rimler Károly* polgármester, mint a lövész egyesület ez idő szerinti főlovászmestere, beadványt intézett Nagy-Várad város törvényhatóságához, amelyben kéri, hogy a város 1000 korona összeggel járuljon hozzá *Mezey Mihály* siremlékéhez. A törvényhatóság kétségtelenül teljesíti a kérelmet.

* **Elektromotor kezelő tanfolyam.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. technológiai iparmuzeum (Budapest) igazgatósága a folyó évi október hó 21—26-ig és folyó évi november hó 18—25-ig terjedő időben két elektromotor kezelői tanfolyamot rendez. A tanfolyamon résztvehetnek: elektromotor tulajdonosok, elektromotor kezelők, központi elektromos telepek művezetői, gépészei és szakmunkásai, erős áramu elektromos szerelők, műszerészek, géplakatosok és rokon szakmájú iparosok. A vidékiek az okmányok beküldése mellett irásban is jelentkezhetnek. Tandíj és beiratási díj 2 korona. Nagy-Várad, 1912. október hó 2. Dr. *Moskovits József*, elnök. Dr. *Oláh Béla*, fogalmazó.

* **Jótekonyság-est.** Nagy-Váradon több kisebb jótekonyság egyesület és asztaltársaság működik elismerésre méltó buzgósággal és eredménnyel. Ezek közé tartozik a Nemzeti Asztaltársaság is, mely tegnap este tartotta a szezon első estélyét. Az est tiszta jövedelmét — mely főleg a tombolajátékból folyt be — szegény gyermekek felruházására fordítják. Az első estnek nagyobb jelentőséget kölcsönözött az a körülmény, hogy ügyes programmu matinét rendeztek, melynek keretében fellépett a Szigligeti-színház gyönyörű hangú baritonistája, *Binder Károly*. Figyelmet keltett még *Lantos Ferenc*, akinek pompásan iskolázott operette baritonja van. Melodráma, szavalt és hegedűszólók egészítették ki az est műsorát, mely dicséretre vált egy a rendezőségnek, mint a szereplőknek. A jótekonyságra mintegy 100 kor. gyűlt össze.

* **Drótnélküli táviró a Vatikánban.** A Marconi-társaság azt a megbízást kapta, hogy a Vatikánban állítson fel egy drótnélküli táviróállomást. Ez az állomás tisztán tudományos célokat fog szolgálni.

* **Oszi napsütés.** A szép szeptemberre egész nyáron hiába vártunk, az is olyan volt, mint a nyár, sáros, esős. Már-már azt hittük, hogy többé sohasem fogjuk élvezni, a meleget, a napsütést, a szép őszi estéket, a szüretnek sugaras, meleg, vidámitó napjait. Keserű, kedvetlen hangulat ömlött szerte, amikor végre elérkezett az elseje, . . . október és a felhők hirtelen elbucsztak a szeptembertől, a nap is mintha kiakarta volna engesztelni, meleg mosolygással bucsuzott el a szeptembertől és most végre boldogan, vidáman élvezzük az őszi napsütést. Mintha ismét nyár volna, vagy inkább, mintha csak most akarna nyár lenni, olyan melegen süt a nap onnan a kék, tiszta égboltról és mi elfelejtve a sok pocsolás, vizes, sáros időket, vidáman, kellemes, jóleső érzésekkel sütkezünk a nap-sugarakban. Nem vesszük észre a sárguló faleveleket és azt kívánjuk, bár csak így tartana — egész télen.

* **Az eucharisztikus kongresszus ünnepi albuma.** R. Lechner (Wilhelm Müller) udvari és egyetemi könyvkereskedése és udvari fényképészeti intézete (Wien, Graben 31.) az eucharisztikus körmenet emlékére ünnepi albumot adott ki, amely immár a második kiadásban került a könyvpiacra, mert az első az előzetes megrendelések folytán teljesen elfogyott. Az album képsorozatát dr. Kammel főszerkesztő cikke vezeti be, mely tömör, tanulságos történetét nyújtja az eucharisztikus kongresszusnak. A album egyes képei a modern sokszorosító művészet remekei. Körülbelül 150 felvétel történt 18—24 és 30—40 cm. nagyságban és ezek közül a legsikerültebb 72-öt kicsinyítették az album számára. Különösen hatásosak az udvari menet, valamint az Oltárszentséget vivő diszkoci képei. Az összes képeket a bámulatos tisztaság jellemzi, melynél fogva az egyes személyek világosan felismerhetők. A kongresszus méltó emlékét adó album ára két korona. Egyidejűleg finomabb papíron vászonkötésben 6 és bőrkötésben 15 koronás kiadások is jelentek meg és készül egy nagy diszkiadás is 60 eredeti felvétellel, melynek ára bőrkötésben 90 korona lesz.

* **Pör lesz a körösfeketetői hid miatt.** A nemrég megnyitott körösfeketetői hid miatt legközelebb pert fognak indítani. A per előzménye mintegy két évre a hid építés kezdetére nyúlik vissza. A vármegye ugyanis a hidépítési pályázatok alkalmával a legkedvezőbb ajánlattevőnek Krausz Ferencnek adta ki a munkát. Krausz meg is kezdte a hid építését, azonban be nem fejezhette, mert a közbe jött pénzkrisis első sorban a Krausz vállalatát érte. A hid építés nem haladt úgy hogy a vármegye kénytelen volt a hidépítést saját kezelésében folytatni. A vállalkozó munkáját tulajdonképpen az tetten lehetetlené, hogy a vasgyár a hid vasvázat lefoglalta. A vármegyének rengeteg utána járására került míg a vázat újra megtudta szerezni. A megye által végzetett munka 16800 koronával került többre, mint ahogy azt Krausz felvállalta. A vármegye, hogy biztosítsa magát, a vállalkozónak a hidnál talált minden állványát és szerszámát lefoglaltatta. A lefoglalt dolgokból meg fog térülni néhány száz korona a

vármegyének, azonban még mindég 11888 korona marad fedezetlenül. Ezért az összegért pert fog indítani Krausz ellen.

x **KIRÁLY üdítő vizet** 10 üveg rendelésnél házhoz szállítunk üvegenként 7 fillérért. Demetrovits Jenő és Társa. — TELEFON 10-99.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányu fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszinén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállít: **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep Váradvelence, vasutná.

* **Aszódi Trieszti Kávó és Tea behozatala,** Csokoládé és Kakao áruháza. Nagyvárad, főúti Kossuth-utca Sas-palota. I. Fióküzlet Cukorka király Kert-utca, II. fióküzlet Csokoládé király Rákóczi-út Kiss Dávid különlegességi tőzsde mellett előkészülében, mely október havában nyílik meg. **Vigyázat,** mert sok az utánzat! Pörkölt kávékban az egyedüli és valódi 8-féle zamatu pörkölt kávéim, mely csakis nemes kávékból lesz frissen pörköltve. Árak: Elsőrendű 1 k. 4 kor. 20 fill., Málnás keverék 1 k. 440, Málnás keverék 0—I. 1 k. 480, Málnás keverék 00—I. 1 kilo 6 kor. Motor üzemű kávépörkölés és darálás, mely a vevő előtt történik. Kakao bizó és erő, 10 deka 50 fill. Összes kétszersültök Karlsbadból. Cukorkáim eredetiek, mert friss minőségben bocsájtom forgalomba. Gerbeaud (Kugler) cukorka összes gyártmányainak lerakata, összes üzletemben az árak egyenlők!! Megay kávéházi cukrász sütemények minden előkelő kávéházban kaphatók.

x **Kossuth-utca 6.** számú ház Körös feletti oldalán 3 szoba. fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

* **A német, francia és angol nyelvekben** tökéletes kiképezetést nyerhetnek legalább középiskolai műveltséggel bíró egyének a Rose-rendszerű nyelviskolában (Bémer tér 1. szám). Beiratkozás mindenkor. Tandíj óránként és személyenként 1 korona 50 fillér.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szemináriumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125—38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

EGYESÜLETEK

***
Láttamozott alapszabályok. A belügyminiszter a bakonyiszei önkéntes tűzoltótestület alapszabályait láttamozta.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Péntek: Böregér.
Szombat: Csituj szívem.
Vasárnap: Ocskay brigadéros.

A Cornevillei harangok.

A társulat új tagjai közül ma mutatkozott be az utolsó. Last but not least! Ponghó László, a fiatal énekes határozottan szerencsés aquisition. Henry márkit énekelte és bemutatkozása szokatlanul szép sikerrel járt.

A sikert, a tapsokat pompás hanganyagának köszönheti. Hangja magas bariton, majdnem tenor, sőt egy kis gyakorlattal mindenestre igen jó hőstenort lehetne fejleszteni belőle. Középső és magas fekvésben egyaránt széles, erős és tisztán, ércesen esengő. Iskolázással légysága is megjön s akkor egyike lesz a legszebb férfihangoknak, amelyek színházunkban felcsendültek. Játéka kezdőre vall, de intelligentiát árul el.

Ha nem sajnálja az időt, fáradságot és költséget a tanulásra, szép jövő áll előtte. A természet nem volt szűkmarku vele szemben, a többi tőle függ.

Serpolette szerepében a szokottnál jobb volt Lónyai Piroska. Germaine szerepét Görög Olga nagyon szépen énekelte. Remek volt Gáspár apó szerepében Hunyady.

—ő.

Böregér. Ma este ismét Strauss pompás muzsikájú operettjében, a Böregér előadásában gyönyörködhetik Nagy-Várad színházi publikuma. Csodálatos, erős összetanulásban került a multkor színre ez a klasszikus operett s egyike volt a szezon legforróbb színházi estjeinek. Görög Olga és Lónyai Piroska sok új szépséget vittek a darabba s valószínű, hogy az elért siker ma este csak fokozódni fog. A legközelebbi vasárnap délután is meg lesz a maga színházi szenzációja. Ugyanis az igazgatóság a Cigánybárót tüzte ki délutáni előadásnak, amelyben tudvalevőleg a csodálatos hangu koloratur-primadonna Görög Olga legnagyobb sikerét érte el és vasárnap délután szintén fel fog lépni a Cigánybáróban. Szombaton a Csituj szívem kerül színre.

A kedvezményes színházi jegyek Nagyváradnak egy valóságos világvárosi üzletkörrrel működő irodája, a Hegedüs hírlapiroda révén már naponta kaphatók délután 5 óráig. A közönség részére megbecsülhetetlen újítás lesz ez, mert könnyen, kényelmesen elintézhetheti a színházi jegy ügyeit. Egy támlásszék kedvezményes ára egy korona nyolevannégy fillér lesz.

MULATSÁG

***
A Legényegylet szüreti mulatsága. A nagyváradai Katholikus Legényegylet október 5-én, szombaton este fél 9 órakor ujjaalakított, ujjafestett és parkettézett nagytermében ünnepélyes tagfelvételt tart. A tagfelvétel után világpostával és műsorrall egybekötött zártkörű szüreti mulatság lesz, amely minden ízében fényesnek ígérkezik. Belépődíj: személyjegy 1 korona 20 fill., családjegy 3 személyre 3 kor. és 4 személyre 4 korona.

IRODALOM

Az Örökimádás című hitbuzgalmi folyóirat 10. száma a következő tartalommal jelent meg: Dr T. J.: XXIII. Eucharisztikus kongresszus Bécsben. — Van Rossum biborosnak, őszentsége a pápa követének beszéde amellyel a XXIII. bécsi eucharisztikus kongresszust megnyitotta. — Dr Makay Lajos: Az eucharisztikus irodalom, különös tekintettel a szentbeszédre. (Beszéd.) — Tiefenthaler József: Jegyzetek a lourdesi zarándoklatból. Lombardián át. — P. Komárik István S. J.: Az Eucharisztia története Magyarországon. — Erdős R.: A keresztetek. — Gyakori szentáldozás. Rovatvezető: Reviczky Aladár főmunkatárs. „Eucharisztikus szövetség.” — Gyermekvilág. Rovatvezető: dr Szyllaba Emil. Szent olvasó Királynéjának hónapja. — Mit csinál egy buzgó eucharisztikus szövetségi tag októberben? — A közönyös lélek büntetése. — 6800 gyermek közös szent áldozása. — Még valami. Egyesületi élet. — Irodalom. — Telefon-posta. — Kimutatások. E folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Megölt a disznó egy kis gyermeket.

Megirtuk annak idején azt a szinte hihetetlen szerencsétlenséget, amely ez év júliusában Albison történt. Nagy Lajosnének kilencéves pólyásgyermekét megölte a disznó. Az asszony, akit a bíróság tegnap vont felelősségre a gyermek haláláért, következőképp mondja el a rémes szerencsétlenséget.

A szerencsétlenség napján nem volt otthon senki, csak a napszamosasszony és a kis pólyásgyerek. A disznóólba volt bezárva a hatalmas koca 7 malacával. Mig az asszony a kertbe ment, hogy ennivalót hozzon a disznónak, az éhes disznó kitörte az ől ajtaját, bement a szobába, amelynek az ajtaja pedig szintén zárva volt és fölborította a bölcsőt. A kis gyermeket az éhségtől már dühös fenevaddá változott koca a fejénél fogva hurcolta ki a szobából. Épp akkor ért vissza a kertből az anya, aki amikor meglátta gyermeke véres testét a disznó agyarái között, elájult.

A szomszédok siettek segítségére, de a gyermeket már nem lehetett megmenteni. A bíróság a gondatlan anyát 1 hónapi fogházra ítélte, de az enyhítő körülmények figyelembevételével felfüggesztette.

§ Elitették a gyilkos legényt. Tegnap folytatta az esküdtbíróság Tyrla Gábor ügyének a tárgyalását. Befejezték a tanúkihallgatásokat és délután rákerült a sor a perbeszédre. Az esküdtek bűnösnek mondták ki a vádlottat, akit a bíróság 8 évi fogházra ítélte.

TÁVIRÁTOK

Ujabb adomány Polyák részére

Budapest, okt. 3.

(Saj. tud.) Vay Gábor gróf ma Polyák István részére 1000 koronát adományozott.

Hadihajóink gyakorlata.

Fiume, okt. 3.

(Saj. Tud.) A magyar tengeri haderő teljes létszáma, felerészben Bragulje, felerészben pedig Rovitaga kikötőkbe érkezett. A hadihajók gyakorlatozás végett érkeztek ide.

Apad a Dráva.

Barcs, okt. 3.

(Saj. tud.) A múlt heti nagy esőzések annyira megduzzasztották a Dráva folyót, hogy Zárkány és Barcs között az árterület teljesen víz alá került. A magas vízállás Baranyában nagyobb veszedelemmel fenyegette Jenőfalva vidékét, ahol a gátak több helyen átszakadtak. Az utóbbi napok kedvezőbb időjárása következtében azonban apadás állott be s ma már nem kell veszedelemtől tartani.

Hajókatasztrófa a Dunán.

Orsora, október 3.

Orsovára, ahol tegnap egy román katonai hajó összeütközés következtében elsüllyedt és tíz katona életét veszítette, ma ment ki a bizottság. A bizottsághoz több buvár is csatlakozott. Eddig csak egy katona holttestét találták meg. Egyik katona, aki uszva menekült egy közeli szigetre, a kiállott izgalmak következtében megőrült.

Regényesarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irtta Cseres Andor.

— Azért kérdeztem kisasszony, mert én magát házunktól elbocsátani nem fogom. Önnek ott kell laknia, igen, nálunk kell laknia, mert maga házunk jó lelke kisasszony.

A leány lehajtotta fejét.

— Augusztá még gondolkodik?

— Igen uram, mert az Önök háza reám nézve veszélyes.

— Atyám talán?

— Nem uram, Önnek öccse nem tudja, mi a nő!

— Fülöp?

— Nem, uram, Miksa.

— Ah Miksa! — ez az ember házunkra veszélyes. Esméi tulzottak, szabadok, fegyelmezetlen és fékezhetlen ember. Kisasszony, maga, ismeri őt?

— Igen ismerem.

A beszéd abban maradt, a kocsi a megjelölt házhoz érkezett. Vica sirva futott az érkezők elé, de amikor az előtte teljesen ismeretlen urat meglátta az elszászival bejönni, elámult.

A szobában egy rendőrbiztos lármázott a szokásos módon. Mert a rendőrbiztosok ki-

váltása az, hogy gorombáskodjanak a rendfentartás érdekében.

A biztos éppen Gyömöreynével állott harcban.

— Igen! — mondotta a biztos — ön olyan kétes egyéneknek ad szállát? — nem tudja a szabályrendeletet, ami súlyos büntetést mér az olyanokra.

— De biztos ur, ezt a beteg nőt csak nem utasíthatom ki? — mondotta Gyömöreyné haragosan.

— Hiszem is nem is, hogy beteg.

Az orvos közbeszólt:

— Biztos ur, ez a nő beteg.

— Hagyjon nekem békét az ur. Ez a nő nem beteg, hanem teteti magát.

— Ez a nő beteg, én mondom, doktor Séligeiszt Frigyes.

A bankár közbe lépett.

— Biztos ur, ismer engem! — kérdezte.

— Nem ismerem.

— Én Horvát Mária bankár vagyok.

— Mit avatkozik ebbe az ügybe? mi köze hozzá? ha beteg, be kell szállítani a kórházba.

— Biztos ur, én ezt a nőt ismerem! — szólt a bankár. Ez a nő itt marad. Doktor ur, hogyha ennek a nőnek az elszállítás által valami baja lesz, önt teszem felelőssé. Biztos ur, hatósági orvos nélkül önnek nincs elszállítási joga.

Gyömöreyné oda szólt Móriának:

— Kérem, én itt e beteget huzamosabb ideig nem tarthatom.

Gyöngyvirág szólt ekkor:

— De asszonyom, az Isten nevére kérem, legyen irgalmas.

A biztos ekkor a leányhoz fordult:

— Hát maga kicsoda?

Gyömöreyné nem hagyta szóhoz jutni az elszászit, rövidesen kijelentette, hogy nem és nem tűri sem őt, sem a beteget a házban.

A rendőrbiztos azonban Gyömöreynéhez fordulva erélyesen kérdezte:

— Ez a nő kicsoda? — erre feleljen.

Gyömöreyné megijedt.

— Kérem, biztos ur, ez a nő itt lakik nálam.

A biztos szemei felvillantak, bűnöst fogott.

Mert hiába, ami rendészetünk tulajdonképpen nem a közbiztonság fentartásával foglalkozik legfőképpen, hanem bűnösök keresésével, amiért is sok ártatlan egyén kerül bajba olyan eselekményért, amit el nem követett vagy talán elnézésből, hanyagságból vagy tudatlanságból idézett elő.

A biztos ur kapott az alkalmon.

— Mutassa a bejelentési lapot!

Természetes, hogy nem volt.

A biztos Móriára nézett, vigyorogva mondotta:

— Igen! ezzel az urral jött? — igen, egyik nő a másik után rendez itt összejövetelet az urakkal? Hohó, asszonykám, ez bűnügy, ez a rendőrség harmadik osztályába tartozik. Azonnal megvizsgálatom ezeket a nőket — igen, a közegészségi szabályrendeletet nem fogjuk kijátszani!

— De biztos ur, mire gondol? — kérdé méltatlankodva a bankár.

— Mire? — arra, hogy ez olyan ház, igen, olyan ház...

Gyömöreyné térdre esett a biztos előtt.

— Az Istenre kérem, ne tegyen szerencsétlenné!

— Hát beismeri, ugye?

Az asszony elfehéredett arccal, fogva-cogva mondotta:

— Igen, beismerem, hogy...

— No lássa! — vágott szavába a biztos diadalmas arccal, — ezt előbb is tehetne volna, minek az a sok teketória? — jegyzőkönyvet veszünk fel, magokat bekisértetem a rendőrségre a harmadik ügyosztályhoz...

A bankár látta, hogy veszélyes helyzetbe sodortatott, nem vesztette el hideg véré, oda fordult Gyömöreynéhez.

— Mit ismer maga be? — kérdé erélyesebb tőle.

Az asszony csaknem összeesve válaszolta:

— Azt, hogy nem jelentettem be ezt a nőt.

Ez a nyilatkozat mint valami széptanó bomba úgy érte a biztos urat, kinek merész tervét a levegőbe röpítette és darabokra tépte.

A biztos mintha levegőbe dobták volna, ugrott fel:

— Mit avatkozik az én dolgomba! — ki kérdezte magát? ott feleljen, ahol kérdezik. Maga azért jött ide, igen, megmondta az asszony, hogy azért jött, hogy e nővel itt találkozzék.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Készáru: 5—10 fil. magasabb. Határidő hideg időre a szemes magvak szilárultak.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.41
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.92
Októberi rozs	— — —	9.07
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.22
Októberi zab	— — —	10.02
Áprilisi zab (1913)	— — —	10.81
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.73

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	815.—
Osztrák hitelrészvény	—	619.—
Jelzálogbank	—	426.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	542.—
Magyar bank	—	652.—
Közuti vasut	—	731.—
Városi villamos	—	312.—
Salgótarjáni kőszén	—	710.—
Rimamurányi	—	725.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

■ Helyi és vidéki telefon 980. ■

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

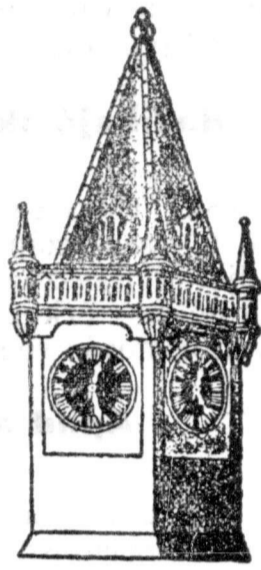
Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebb és legmegbízhatóbb toronyóra

készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küld.

29075—1912. sz.

Tölgyfaeladási hirdetmény

Biharvármegye árvaszéke elrendelte, hogy a hencidai illetőségű Miklóssy Pál és Viktor kiskorúak tulajdonát képező és Hencida község határában Biharkeresztes és Nagykereki vasut állomásoktól circa 11 kilométernyire fekvő, 3960 kat. helyr. számmal jelzett, 44.5 kat. hold kiterjedésű tölgyerdő összes földfelületi fatömege, mely mintegy 2106 m³ műfára, 2320 ürméter hasábfára, 1080 ü. m. dorongfára és 1579 csomó galyfára becsültezt, zárt írásbeli ajánlatok útján árverésen eladásra, miért is felhívom venni szándékozót, hogy az alábbiak szerint felszerelendő és kiállítandó, kellően lepecsételt ajánlataikat a folyó évi október hó 25 ik napjának délelőtti 10 órájáig Biharvármegye árvaszékének hivatalos helyiségében, Jerzsák István árvaszéki h. elnök, mint az ügy előadójának kezeihez annál is inkább adják be, mert későbbben beérkező, vagy hiányosan felszerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők tartoznak ajánlataikban a megajánlandó vételárat betűvel és számmal olvashatóan kiírni, a vételárnak legalább is tíz százalékát kitevő készpénzt mint bánatpénzt a nagyvárad m. kir. adóhivatalnál, mint gyámpénztárnál letétbe helyezni, a letétet igazoló nyugtatványt ajánlataikhoz csatolni, továbbá az eladási feltételeknek, melyek a kitöltendő szerződés alapját képezik, egy példányát elfogadólag és sajátkezűleg aláírva szintén ajánlataikhoz csatolni ezen feltételek Jerzsák István árvaszéki h. elnökénél vagy a becsléssel hivatalosan megbízott szakértő Török László káptalani erdőmesternél (Nagyvárad Városliget-utca 2. sz.) beszerezhetők.

Nagyváradon az 1912. évi szept. 28-án.

Verner Kálmán s. k.

árvaszéki elnök.

Kiadó lakások

Az Erzsébetligeten (Püspöki residentia mellett) ujonnan épített házakban

2 és 3 szobás lakások
november 1-re

KIADÓK.

Értekezhetni a 3-ik épületben lakó ház mesternél vagy **INCZE** iroda **BÉMER-TÉR** 3-ik SZAM.

Uj női kalap üzlet!

Tisztelettel értesitem az uri hölgyközönséget, hogy a mai kor igényeinek megfelelő

női kalap üzletet nyitottam

Nagy Sándor-utca 1. sz. alatt

Izsák Lidia mellett. Raktáron tartok eredeti párisi és bécsi modelleket, ugyszintén alakítások modellek után a legnagyobb gonddal és jutányos áron készülnék. A t. hölgyközönség b. pártfogását kéri tisztelettel

Weisz Vilmosné.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.

N.-Váradi és biharmegyei főraktára

KOLLINER D. és FIA

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75.

Telefon 75.

Világos **Király** sörünket

valamint SZENT ISTVÁN védjegyű

duplamalata

sörünket, melyet a leghírnevesebb orvostanárok mint kiváló gyógyitalt ajánlanak.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillarak,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Használt, de teljesen jókarban levő

22 darab ökörszekér

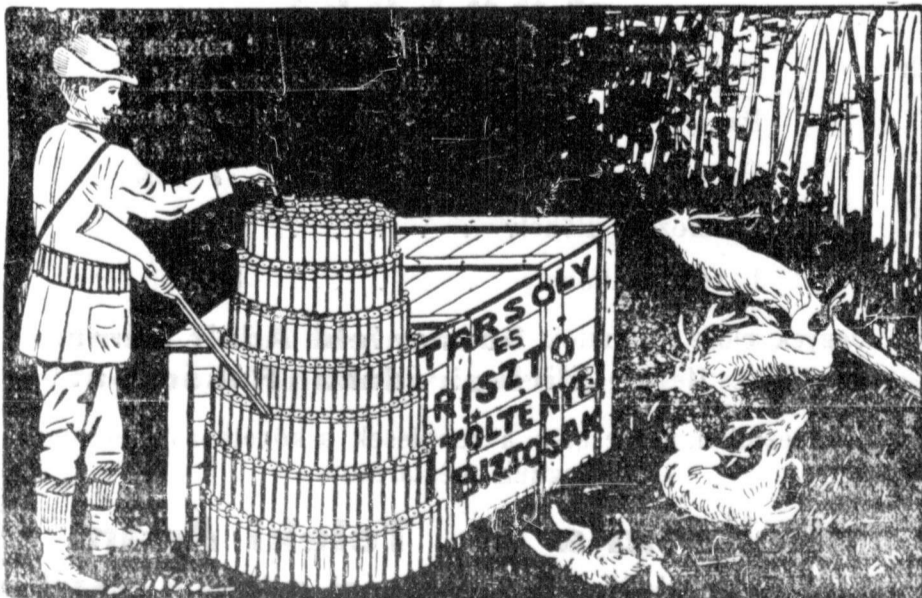
egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, **Andrényl ház.**

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Kiadó üzlethelyiség

Rákóczi-u. 9.

Értekezhetni a nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezetében.

Vidéki biztosító főgynökség-nél vagy vezérigynökségnél a biztosítás minden ágában működő oly keresztény fiatal emberek kerestetnek, kik a **belső ügykezelésben** jártasak, az üzletszerzés terén is már sikerekre hivatkozhatnak és kisebb főgynökség önálló vezetésére képesek. Megfelelés esetén nyugdíjképes állás és ha a kisebb főgynökség vezetésére alkalmasnak bizonyult, később nagyobb főgynökség vezetésével is megbízatik megfelelő nagyobb előmenetellel. Ajánlatok tisztelettel igények megjelölése mellett

„Vezető üzletember”
jeligére **ECKSTEIN** hirdetőjébe
Budapest, VII. Erzsébet-körut 37.
küldendők.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézetét Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó olcsó díj mellett).

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utcza 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai kornak mindenképen megfelelő

**= épület és =
műbutor asztalos**

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Magyarország legnagyobb

repülőnapja

Nagyváradon 1912. okt. hó 6-án, kezdete d. u. 3 órakor a Bónékuti katonai gyakorlétéren.

Repülnek:

1. **Lányi** m. k. honvédhadnagy saját szerkezetű «Az Est» biplánján.
2. **Wladimir** 60 lóerős monoplánján.
3. **Steinsneider Lili**, az első magyar női pilóta 50 lóerős monoplánján.
4. **Illner** a világhírű Etrich pilóta, a bécsújhelyi pilóta iskola tanára.
5. Utas repülések: **4 pilóta 3 repülőgéppel.**

A repülő térhez vezető utak a közönség biztonsága érdekében el lesznek zárva s a tér csak egyoldaltól **jegygyel lesz megközelíthető.**

Katonazene. — Buffet.

Jegyek:

Passe-partout	10 kor.
Páholy 6 személyre	42 kor.
Páholyülés	7 kor.
Számozott ülőhely	4 kor.
I. rendű állóhely	60 fill.

Jegyek előre válthatók **Sonnenfeld Adolf Bémer-tér 3.** és Hegedüs **Hirlapirodában Rákóczi-ut 5.**

Kedvezőtlen idő esetén a repülések a következő vasárnap fognak megtartatni.

Rendezzi a gr. Teleki Ádám
elnöklete alatt álló kolozsvári aviatikai részvt.